

Betänkandet Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

Bakgrund

Försvarsdepartementet har remitterat betänkandet Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65).

Utredningen har sin bakgrund i ett försämrat säkerhetspolitiskt läge i Sveriges närområde och i övriga Europa. Detta försämrade läge beror på det anfallskrig som Ryssland inledde mot Ukraina och som fortfarande pågår. Denna situation har lett till att nya krav måste ställas på kommuner och regioner när det gäller deras grundläggande verksamhetsförmåga om det skulle bli krig i Sverige.

Utredningen har också tagit hänsyn till att Sverige och vår omvärld allt oftare drabbas av omfattande och svårartade konsekvenser av klimatförändringar, såsom stormar, orkaner, extrema nederbördsmängder, översvämningar, ras, skred, värmeböljor, torka och skogsbränder. Andra typer av fredstida krissituationer, som pandemier och epizootier (epidemier bland djur), har också visat att det behövs nya verksamhetskrav på kommuner och regioner under sådana förhållanden. Coronapandemin och de omfattande skogsbränderna åren 2014 och 2018 är tydliga exempel på detta.

Kärnan i utredningens uppdrag har varit att analysera vilket grundläggande ansvar och vilka huvudsakliga uppgifter som kommuner och regioner bör ha i fråga om förberedelser för och verksamhet under fredstida kriser och höjd beredskap. På grundval av detta har utredningen föreslagit en mera ändamålsenlig och utförlig reglering än den som finns i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

En annan del av utredningens uppdrag har varit att analysera ändamålsenligheten och effektiviteten i statens ordning för styrning, uppföljning och finansiering av kommuners och regioners förberedande uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap. Vid behov har utredningen föreslagit en förändrad ordning.

Sammanfattning

Utredningen behandlar flera aspekter av kommuners och regioners beredskap inför kris och krig. Här är en sammanfattning av de delar som rör dricksvatten, dricksvattenförsörjning, avlopp samt tider att klara sig själv.

Dricksvatten och dricksvattenförsörjning

Kommuner och regioner har ett ansvar för att säkerställa tillgången till dricksvatten under kris och krig. Detta innebär att de måste planera och vidta åtgärder för att kunna upprätthålla dricksvattenförsörjningen även under extrema förhållanden. Det inkluderar att ha reservsystem och alternativa källor för vattenförsörjning samt att kunna distribuera vatten till befolkningen vid behov. Det är också viktigt att kommunerna har beredskap för att snabbt kunna åtgärda eventuella störningar i vattenförsörjningen.

Avlopp

Kommunerna ansvarar även för avloppssystemen och måste säkerställa att dessa fungerar även under kris och krig. Detta innebär att de måste ha planer och resurser för att hantera avloppsvatten på ett säkert sätt, även om det uppstår skador på infrastrukturen. Det är viktigt att avloppssystemen kan fortsätta att fungera för att förhindra spridning av sjukdomar och för att skydda miljön.

Tider att klara sig själv

En central del av beredskapen är att kommuner och regioner ska kunna klara sig själva under en viss tid utan extern hjälp. Utredningen föreslår att kommuner och regioner ska ha förmåga att upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter, inklusive dricksvattenförsörjning och avlopp, under cirka två veckor med endast egna tillgängliga resurser. Detta innebär att de måste ha tillräckliga lager av nödvändiga förnödenheter och utrustning samt planer för hur dessa resurser ska användas under en kris.

Sammanfattningsvis betonar utredningen vikten av att kommuner och regioner har robusta planer och resurser för att säkerställa dricksvattenförsörjning och avlopp samt att de kan klara sig själva under en viss tid vid kris och krig.